

„Az ismeretlen középkori Budavár” idegenvezető-képzés Vizsgatájékoztató

I. Vizsgafeltételek

Jelentkezés, halasztás

1. A meghirdetett időpontokra a kurzus bármely végzett hallgatója írásban jelentkezhet.

Levelezési cím: kepzes@szembenezes.hu.

2. A vizsga díja 13.000 Ft, ismételt vizsga esetén 10.000 Ft, melyet a Szembenezés Alapítvány CIB 10700378-46699602-51100005 számlájára, előre kell befizetni. (A befizetett összegről számlát állítunk ki, amelyet a vizsga napján adunk át.)

3. A beérkező igények és a vizsgadíj befizetésének sorrendjében tesszük lehetővé a részvételt. A vizsga időpontjáról, helyszínéről írásban értesítést küldünk.

4. A magyar nyelven vizsgázottak angol és német nyelven – esetleg más idegen nyelven – is vizsgát tehetnek, ha jelzik erre vonatkozó igényüket. A meghirdetett időpontokra jelentkezés a 3. pont szerint.

Az idegennyelvű vizsga díja 10.000 Ft, befizetés a 2. pont szerint.

Regisztráció, nyelv-megjelöléssel a kepzes@szembenezes.hu címen.

5. Vizsga halasztására vis maior esetén van lehetőség. A vizsgázó helyére jelentkező új vizsgázó esetén 1.000 Ft adminisztrációs költség levonásával, a befizetett összeget visszautaljuk, a vizsgázó pótlása hiányában viszont csak az összeg 50%-át.

Előzetes elvárás

A vizsgázni szándékozónak forgatókönyvet kell készítenie a terepen vezetéshez, melyet legkésőbb a vizsgát megelőzően két nappal kell eljuttatni a kepzes@szembenezes.hu címre. (Ez magyar és idegen nyelvű vizsga esetén is a vizsgára bocsátás feltétele.)

A vezetés forgatókönyvének tartalmaznia kell az út főbb állomásait, az egyes megállóhelyeken elmondani kívántak vázlatát, a vonatkozó illusztrációs jegyzéket és a felhasznált irodalmat.

Figyelem! Az I. téma 1–1,5 órás, a II. téma 2–2,5 órás vezetést jelent a terepen, a forgatókönyvnek ehhez kell illeszkednie.

II. A vizsgára készüléshöz nyújtott szolgáltatás

1. Az a vizsgázni szándékozó, aki erre igényt tart és ezt a jelentkezésnél jelzi, a vizsga napjáig bármely időpontban díjmentesen tanulmányozhatja a Vármúzeumot és gyűjteményeit. A lehetőség a szokásos módon, a Vármúzeum pénztárában levő névsor alapján, az idegenvezetői igazolvány felmutatásával vehető igénybe.

2. A vizsgára vizsgakérdéssort bocsátunk ki, hogy orientáljon a felkészülésben.

3. Szükség esetén írásbeli konzultációval állunk rendelkezésre.

Levelezési cím: kepzes@szembenezes.hu

III. A vizsga menete, oklevél, vizsgáztatók

1. A vizsga magyar nyelvű.

2. Alkalmanként három vizsgázót fogadunk.

Az elméleti szóbeli vizsga délelőtt 9.00 és 12.00 óra között, személyenként kb. 30 perc, a terepen vezetés délután 13.00 és 17.00 óra között zajlik, a Palotában személyenként kb. 45 perc, a Várnegyedben kb. 60 perc.

3. Az elméleti vizsgán a vizsgázó kérdéseket kap, melyekre – döntése szerint: 10 perces felkészülési idő után, vagy azonnal – kb. 20 percen fejt ki mondandóját. Ezután a vizsgabizottság tagjai további kérdéseket tehetnek fel.

Tanácskozást követően a vizsgabizottság közli álláspontját: a vizsgázó terepvizsgára mehet/nem mehet.

4. A terepvizsgán rövidített vezetést tart a vizsgázó. A témát az általa készített forgatókönyvre és az elméleti vizsgán elhangzottakra alapozva választja ki a vizsgabizottság.

5. A vizsgát követő napon, szóban tájékoztatunk az eredményről: megfelelt/nem felelt meg.

Az oklevelet és egyéb dokumentumokat egy hónapon belül bocsátjuk ki.

A sikertelenül vizsgázók új, kedvezményes díjú lehetőséget kapnak, és a következő vizsgaidőpontban előnyt élveznek a jelentkezésnél.

6. A vizsgabizottság elnöke Végh András (a kurzus szakmai vezetője, a Vármúzeum igazgatója), tagjai: Molnárné Aczél Eszter (a kurzus tanácsadója, a BTM közönségkapcsolati főosztályvezetője), Pap Ágnes (kurzusvezető, a Szembenézés Alapítvány elnöke).

Szükség esetén a személyek változhatnak.

IV. Értékelési szempontok

1. A vizsgázók a képzésen elhangzottak és a rendelkezésre bocsátott irodalomjegyzék alapján adnak számot tudásukról.

2. Értékeljük az ismeretek pontosságát, az összefüggések bemutatását, a mondandó felépítettségét, összefogottságát és a többlettudást, az adott téma kontextusába, ill. európai kontextusba helyezést, valamint az előadásmódot.

3. A terepen vezetésnél külön értékeljük a Vármúzeum gyűjteményeire, kiállításaira, a feltárásokat végzők ide vonatkozó kutatásaira, felfedezéseire való hivatkozásokat, a beépített forráskritikát, az előadásmódot, a tények kulturális-történelmi kontextusba helyezését, a helyszíneken nem látható dolgok „láthatóvá tételének képességét” (pl. az illusztrációk kiválasztását és használatát).

4. A terepen vezetéshez készített forgatókönyv felépítését, a súlypontozást, a hivatkozásokat (irodalomjegyzék, illusztráció), „színes elemek” használatát.

V. A vizsgázottak oklevelének jogosítványai

1. Az I. témából eredményesen vizsgázottakkal szerződést köt a Budapesti Történeti Múzeum. Ennek alapján az idegenvezető kedvezmények igénybevételére jogosult.

- a) A Vármúzeumban nem kötelező múzeumi vezetést kérni, az idegenvezető saját csoportjai számára maga tarthat tárlatvezetést (a tárlatvezetés díját nem határozza meg a BTM, ez az idegenvezető és csoportja megállapodásán múlik). A csoportos belépőjegyet viszont meg kell vásárolni.
- b) Az idegenvezető minden nyolcadik csoportjával – legfeljebb 25 főig – díjmentesen látogathatják a Vármúzeum kiállításait (a belépőjegy ára az idegenvezetőt illeti).

(Megjegyzés: A Vármúzeumban a múzeum által kijelölt személyeken kívül, kizárólag „Az ismeretlen középkori Budavár” kurzust végzett, vizsgát tett idegenvezetők vezethetnek!)

2. A II. témából vizsgázottak – egy teljes díjmentes vizsgavezetés után (a vizsga napján nem teljes vezetést kérünk) – külön megállapodás szerint, honoráriumért vezethetik a Budapesti Történeti Múzeum és a Szembenézés Alapítvány sétáit, ide kapcsolódó közös programjait.

3. Az az idegennyelvű vizsgát tett hallgató, aki egyéb kvalitásai alapján is megfelel a feltételeknek (erről mindenkivel külön tárgyalás alapján dönt az illetékes vezető), esetenként megállapított honoráriumért, felkérést kap a Vármúzeum által szervezett Palotalátogató csoportok vezetésére.

Vizsgakérdések

A felkészülést orientáló kérdéssor

I. TÉMA:

Királyi palota

Ismertesse a középkori királyi palota legfontosabb építési periódusait, meghatározó építetőit!
Mutassa be a feltárt középkori királyi palota épületegyüttesét!

Mutassa be a helyreállított középkori palota ma látogatható részeit!

Ismertesse a középkori budai királyi székhely kialakulásának és a XX. századig tartó átalakításának folyamatát!

Sorolja fel a középkori királyi palota mindennapi életét tükröző legfontosabb (kiállított) tárgytipusokat! Ismertesse előkerülésük körülményeit! (Melyek azok a meghatározó események, amelyek mai tudásunk forrásai? Kik azok a meghatározó szakemberek, akik az ásatását, restaurálását, tudományos feldolgozását végezték?)

Gótikus szobrok

Ismertesse a budavári gótikus szoborlelet-együttest!

Mikor és milyen körülmények között készültek a szobrok?

Hol, mikor és milyen körülmények között kerültek elő?

Milyen tanulságokkal szolgált az ásatás a szoborlelet pusztulását illetően?

Milyen európai művészeti környezetbe illeszkedik?

Milyen viselettörténeti, divattörténeti tanulságokkal szolgál?

Melyek azok a meghatározó események, amelyek mai tudásunk forrásai? Kik azok a meghatározó szakemberek, akik az ásatását, restaurálását, tudományos feldolgozását végezték?

II. TÉMA:

Középkori Budavár

Mikor és hogyan keletkezett és milyen átalakulásokon ment át a település?

Ismertesse a településszerkezetet, az épített pincék szerepét, elhelyezkedését, ezek máig látható részét és a változásokat.

Milyen volt a középkori Buda nemzetiség szerinti megoszlása, a nemzetiségek egymáshoz való viszonya?

Melyek a középkori Buda legfontosabb egyházi épületei (létesülésük, átalakulásaik, ill. pusztulásuk)?

Mit jelentett a kereskedelem, a szőlészet és bortermelés a középkori Buda életében?

Mit tudunk a mai Szent György tér mára elpusztult épületeiről?

Mutassa be a város középkori piacterét és annak máig meglévő emlékeit!

Mutassa be a polgárvárost, a királyi szálláshelyet!

Melyek azok a meghatározó események, amelyek mai tudásunk forrásai? Kik azok a meghatározó szakemberek, akik az ásatást, restaurálást, tudományos feldolgozást végezték?

Középkori zsidónegyedek

Mikor és hol helyezkedtek el Buda középkori zsidónegyedei? (Ismertesse kialakulásuk és megszűnésük okait, körülményeit és időpontjait!)

Honnan került ide a zsidóság és városnegyedeik megszűnésével hová kerültek?

Milyen volt a zsidó közösség helyzete a középkori Európában, Magyarországon és Budán?

Milyen viszonyuk volt más közösségekhez és az uralkodóhoz?

Hogyan befolyásolta IV. Béla, Zsigmond és a török hódoltság a budavári életet, különös tekintettel a zsidóság helyzetére?

Mivel foglalkozott a budavári zsidóság?

Milyen legendák, tévhitek élnek a feltárásokról, a korabeli helyszínekről? (Szír imaház, második zsinagóga stb.)

Mi(k) igazolja(k) a középkori zsidó jelenlétet a budai Várban?

Mikor és milyen módon keletkeztek a budavári zsidóságról szóló legújabb ismereteink?

Milyen, ezzel kapcsolatos fontosabb adatokat ismer a legújabb régészeti kutatásokról, az előkerült meghatározó leletekről, azok jelenlegi fellelhetőségéről?

Kik a zsidó negyedek létét igazoló kutatások meghatározó szakemberei, akik feltárást és a tudományos feldolgozást végezték?

Melyek azok a tárgyak, honnan és hogyan kerültek elő, amelyek kétséget kizáró módon igazolják mai tudásunkat a budavári zsidó negyedekről?

Ismertesse az első és a második zsinagóga megtalálásának körülményeit, jellemző adatait (méretek, jelleg, forma, elhelyezkedés, történet) és hasonlítsa össze európai hasonló építményekkel!

Melyek a középkori askenázi zsinagógák sajátosságai, és milyen fontosabb európai emlékeit ismerjük?

Ismertesse a budavári mikve feltárásának körülményeit, felépítését, használatát (ideértve a vízforrást is), környezetét!

Mi a mikve? Mi a jelentősége, milyen fajtái vannak és milyen rituális célt szolgálnak?

Milyen vallási előírások betartását kell figyelembe venni építéskor?

Hol és milyen középkori mikvék találhatók Európában? (Hasonlóságok, különbségek.)

Melyek a temetkezési bizonyítékok a középkori zsidóság ittlétéről?

Ismertesse a szír imaház keletkezését, szerepét, az ott őrzött leleteket!

Mutassa be az imaház kiállítását!

Kik azok a meghatározó szakemberek, akik a zsidó negyedek feltárását, a talált leletek, egyebek restaurálását, tudományos feldolgozását végezték?

Budapest, 2018. április 01.

Pap Ágnes programvezető és Végh András szakmai vezető sk.